

Received: 17.07.2023
Accepted: 25.10.2023
Published: 31.12.2023

Roczniki Administracji i Prawa
Annals of The Administration and Law
2023, XXIII, z. 4: s. 285-293
ISSN: 1644-9126
DOI: 10.5604/01.3001.0054.2701
<https://rocznikiadministracjiiprawa.publisherspanel.com>

Beata Baran-Wesołowska*
Nr ORCID: 0000-0001-6298-228X

WZNOWIENIE POSTĘPOWANIA W SPRAWACH DYSCYPLINARNYCH ŻOŁNIERZY W PERSPEKTYWIE NORM USTAWY O OBRONIE OJCZYZNY

RESUMPTION OF PROCEEDINGS IN DISCIPLINARY CASES OF SOLDIERS IN THE PERSPECTIVE OF THE PROVISIONS OF THE ACT ON DEFENSE OF THE HOMELAND

Streszczenie: Instytucja wznowienia postępowania jest nadzwyczajnym środkiem weryfikacji rozstrzygnięć zapadłych w wojskowym postępowaniu dyscyplinarnym. Jej istota polega na ponownym rozpoznaniu i rozstrzygnięciu zakończonej i niezaskarżalnej w zwykłym trybie sprawy dyscyplinarnej, jeżeli postępowanie było dotknięte kwalifikowaną wadą prawną. Główną funkcją procedury wznowieniowej jest ochrona praworządności w strukturach Sił Zbrojnych RP i żywotnych interesów ukaranych żołnierzy i/lub ich rodzin.

Słowa kluczowe: wznowienie postępowania dyscyplinarnego, żołnierz, postępowanie dyscyplinarne, odpowiedzialność dyscyplinarna

Summary: The institution of resumption the proceedings is an extraordinary means of verifying the decisions made in military disciplinary proceedings. Its essence consists in the rehearing and resolving of a disciplinary case that has been completed and not appealable under the ordinary procedure, if the proceedings were affected by a qualified legal defect. The main function of the resumption procedure is to protect the rule of law in the structures of the Polish Armed Forces and the vital interests of punished soldiers and/or their families.

Keywords: resumption of the proceedings, soldier, disciplinary proceedings, disciplinary liability

* dr hab., prof. AH; Akademia Humanitas, Instytut Nauk Prawnych. Źródła finansowania publikacji: Akademia Humanitas; e-mail: beata.baran@humanitas.edu.pl

UWAGI WPROWADZAJĄCE

Uchwalona 11 marca 2022 r. ustawa o obronie Ojczyzny¹ (dalej: uoO) w sposób kompleksowy reguluje postępowanie dyscyplinarne żołnierzy. Punktem wyjścia do dalszych rozważań będzie kwestia kontroli orzeczeń w procedurze zapadających zarówno pod kątem zasadności, jak i legalności. Mam tu na myśli kontrolę interoryzacyjną sprawowaną przez wojskowe organy dyscyplinarne. W tym opracowaniu obiektem analizy będzie procedura wznowieniowa². Wznowienie postępowania w trybie art. 417 uoO jest nadzwyczajnym środkiem weryfikacji orzeczeń zapadłych w wojskowym postępowaniu dyscyplinarnym. Jego istota polega na ponownym rozpoznaniu i rozstrzygnięciu zakończonej i niezaskarżalnej w zwykłym trybie sprawy dyscyplinarnej, jeżeli postępowanie było dotknięte kwalifikowaną wadą prawną. Nie stanowi ono swoistej „trzeciej” instancji, ale jest ukierunkowane na zaistniałe w sprawie dyscyplinarnej nowe okoliczności. Główną funkcją procedury wznowieniowej jest ochrona praworządności, ale również żywotnych interesów ukaranego żołnierza i/lub jego rodziny. Problematyka wznowienia wojskowego postępowania nie doczekała się dotychczas bliższej analizy w doktrynie prawa dyscyplinarnego. Uważam zatem za celowe przedstawienie jej funkcji i przesłanek, zarówno w płaszczyźnie proceduralnej, jak i materialnoprawnej. Zagadnienie to będzie prowadzone w tym opracowaniu w formule holistycznej, bez różnicowania obu tych aspektów.

Zgodnie z art. 417 ust. 1 uoO postępowanie dyscyplinarne wznowia się tylko w przypadku prawomocnych orzeczeń dyscyplinarnych. Atrybut prawomocności oznacza, że rozstrzygnięcie dyscyplinarne ma moc wiążącą niezbędną do wywołania skutków prawnych w ramach stosunku zatrudnienia ukaranego żołnierza. Na tym tle powstaje problem, czy dopuszczalne jest wniesienie wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego w sytuacji, gdy orzeczenie jest tylko częściowo prawomocne. Oczywiście mam tu na myśli prawomocną część orzeczenia. Kierując się względami aksjologicznymi, zwłaszcza koniecznością ochrony praworządności w strukturach Sił Zbrojnych RP oraz słusznym interesów ukaranego żołnierza, opowiadam się za taką możliwością. Proponowana tutaj opcja interpretacyjna ma swe oparcie w argumentacji *a fortiori* w wersji *a maiori ad minus*.

Zagadnieniem wymagającym rozważenia na tle art. 417 ust. 1 uoO jest kwestia, jakie konkretnie orzeczenia dyscyplinarne mogą być przedmiotem procedury wznowieniowej. *Ab initio* stwierdzam, że wskazana norma tego nie precyzuje. W oparciu zatem o argumentację *lege non distinguente* formułuję pogląd, iż w rachubę wchodzi zarówno orzeczenia zapadłe na korzyść (np. o uniewinnieniu), jak i na niekorzyść (np. o ukaraniu) żołnierza. Stanowisko to ma zakorzenienie tak-

¹ Dz.U.2022.2305.

² Ogólnie na temat specyfiki tej instytucji zob.: K. Sobieralski, *Wznowienie postępowania sądowo-administracyjnego*, Kraków 2003 s. 53-55.

że w materialnoprawnej zasadzie trafnej reakcji dyscyplinarnej³, zgodnie z którą każdy obwiniony (oskarżony), który jest winny popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, powinien ponieść za to odpowiedzialność dyscyplinarną taką i tylko taką, na jaką wedle norm wojskowego prawa dyscyplinarnego zasłużył.

Wskazana powyżej zasada ma zastosowanie także dla procedury wznowieniowej. Jej korzenie aksjologiczne tkwią w arystotelesowskim ujęciu sprawiedliwości wyrównawczej (*iustitia communitativa*), której istota sprowadza się do nagradzania zasług i karania przewinień⁴. W przypadku procedur represyjnych, a zatem również wojskowej odpowiedzialności dyscyplinarnej, to ten drugi wymiar ma fundamentalne znaczenie zgodnie z klasyczną regułą *non potest non esse punibile* (przestępstwo/przewinienie nie może uchodzić bezkarnie). W tym kontekście doniosłe znaczenie ma temporalne ograniczenie procedury wznowieniowej ustanowione w art. 417 ust. 2 uuO. Przepis ten stanowi, że wznowienie postępowania nie następuje po upływie 5 lat od uprawomocnienia się orzeczenia, z wyjątkiem zwolnienia ze służby (art. 417 ust. 3 uuO). Ponadto postępowania dyscyplinarnego nie wznawia się na niekorzyść ukaranego po ustaniu karalności czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne (art. 417 ust. 4 uuO). Regulacje te mają charakter norm szczególnych, zatem nie mogą być rozszerzająco interpretowane, co koreluje z istotą zasady trafnej reakcji dyscyplinarnej.

Na tle regulacji art. 417 uuO powstaje pytanie, ile razy można wznawiać wojskowe postępowanie dyscyplinarne. W mojej ocenie na gruncie tego przepisu nie jest to limitowane. Tego rodzaju opcja interpretacyjna jest oparta na regule *quod lege non prohibitum, licitum est*. W praktyce oznacza to, iż może nastąpić to wielokrotnie, zarówno na tej samej, jak i innej podstawie, pod warunkiem zróżnicowania przedmiotowego podstaw wznowienia i nieprzekroczenia ustawowych terminów.

PODSTAWY WZNOWIENIA WOJSKOWEGO POSTĘPOWANIA DYSCYPLINARNEGO

Wojskowa procedura wznowieniowa ma charakter ograniczony przedmiotowo wyłącznie do przyczyn określonych w art. 417 ust. 1 uuO. Wyliczenie to ma niewątpliwie charakter enumeratywny, zatem nie może być rozszerzająco interpretowane, zgodnie z dyrektywą interpretacyjną *exceptiones non sunt excendendae*. Wady prawne orzeczeń mogą natomiast odnosić się zarówno do aspektu materialnoprawnego, jak i proceduralnego. Generalizując: każdorazowo konieczna jest ich

³ Por. M. Cieślak, *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*, Warszawa 1971, s. 219 i n.; B. Baran, *Postępowanie dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych. Modele i zasady*, Warszawa 2012, s. 132 i n. oraz przywołana tam literatura karnoprosowa.

⁴ Por. S. Karolak, *Sprawiedliwość. Sens prawa*, Kraków 2005, *passim*; J. Stelmach, *Współczesna filozofia interpretacji prawniczej*, Kraków 1995, s. 135-136.

kwalifikacja jako poważnych uchybień prawnych bądź faktycznych, które uzasadniają przynajmniej w części powtórzenie postępowania.

Pierwszą wskazaną w art. 417 ust. 1 pkt 1 uuO przesłanką jest sytuacja, zgodnie z którą dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności, okazały się fałszywe. Istota tej przesłanki sprowadza się do wystąpienia w materiale fałszywego dowodu, na którym oparto orzeczenie dyscyplinarne. Na tle omawianej regulacji powstaje problem, czy podstawa ta ma zastosowanie, jeżeli zaistniał tylko jeden nowy dowód. Analizowany przepis posługuje się bowiem liczbą mnogą. Kierując się jednak aksjologią państwa prawnego, dopuszczam wznowienie postępowania także wtedy, gdy tylko jeden nowy dowód okazał się fałszywy, pod warunkiem że ma istotne dla sprawy znaczenie, a więc taki, który bezpośrednio rzutował na orzeczenie dyscyplinarne, zarówno na kwestię umyślności przewinienia, jak i wymiar kary. Za tego rodzaju wykładnią przemawia zasada trafnej reakcji dyscyplinarnej oraz zasada prawdy obiektywnej. W świetle argumentacji *lege non distinguente* nie ma znaczenia, czy jest to dowód o charakterze osobowym (np. zeznanie świadka), czy również rzeczowym (np. sfałszowany dokument). W tym drugim przypadku przymiot fałszywości występuje nie tylko gdy jest on wynikiem fałszu materialnego, lecz także wówczas, gdy implikuje go fałsz intelektualny.

Drugą z przewidzianych w art. 417 ust 1 pkt 2 uuO przesłanek wznowieniowych jest sytuacja, w której po wydaniu orzeczenia zostały ujawnione nowe fakty lub dowody nieznane w postępowaniu dyscyplinarnym. Mogą one wskazywać na to, że ukarany żołnierz jest niewinny, albo ukarano go za popełnienie innego przewinienia dyscyplinarnego. Oznacza to, że fakty i dowody powinny być istotne i nie być znane we wcześniejszej (pierwszo lub drugoinstancyjnej) procedurze, tym samym powinny skutkować podważeniem ustaleń w niej dokonanych z tak wysokim prawdopodobieństwem, iż w toku postępowania wznowieniowego zapadnie orzeczenie odmienne od poprzedniego. W szczególności może to dotyczyć tych dowodów, które ujawnione zostały w toku innej procedury (np. karnej)⁵.

Przesłanka z art. 417 ust. 1 pkt 2 uuO wznowienia wojskowego postępowania dyscyplinarnego odnosi się do „toka postępowania dyscyplinarnego”. Dotyczy zatem nie tylko postępowania pierwszoinstancyjnego, ale także drugoinstancyjnego. W praktyce fakty i dowody istotne dla sprawy muszą być więc nieznane organowi orzekającemu zarówno w pierwszej, jak i drugiej instancji.

Trzecia przesłanka wznowienia postępowania dyscyplinarnego przewidziana w art. 417 ust. 1 pkt 3 uuO dotyczy sytuacji, w której orzeczenie wydano z naruszeniem przepisów, jeżeli mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia. Ze względu na fakt, iż przepisy te nie są *de lege lata* zróżnicowane, uprawnione jawi się stwierdze-

⁵ Por. S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2005, s. 212 oraz B. Baran, *Postępowania...*, s. 217 i n. oraz przywołana tam literatura.

nie, że chodzi o wszystkie przepisy stosowane w procedurze dyscyplinarnej: materialne, proceduralne, kompetencyjne. Tego rodzaju opcja interpretacyjna została oparta na argumentacji *lege non distinguente*. Zgodnie z tekstualnym brzmieniem analizowanej normy naruszenie przepisu musi mieć co najmniej pośredni wpływ na treść orzeczenia. Egzemplifikując, można tu wskazać:

- naruszenie przepisów o właściwości wojskowych organów dyscyplinarnych,
- niewłaściwą obsadę personalną wojskowego organu dyscyplinarnego,
- niezasadną odmowę przyjęcia wniosków dowodowych trafnie sformułowanych przez obwinionego,
- niedopuszczenie obrońcy obwinionego do udziału w postępowaniu albo do istotnych czynności proceduralnych,
- orzeczenie kary dyscyplinarnej nieprzewidzianej w uoO,
- niewyłączenie od udziału w postępowaniu osób, które podlegają wyłączeniu.

Powyższe wyliczenie ma jedynie charakter egzemplifikacyjny i nie pretenduje do enumeracji pozytywnej. Co więcej, warto podkreślić, że nie w każdym przypadku naruszenie przepisu uoO będzie rzutować na treść orzeczenia dyscyplinarnego – decydującym faktorem jest każdorazowo wpływ na treść orzeczenia.

Czwartą przesłanką wznowienia wojskowego postępowania dyscyplinarnego jest sytuacja, w której orzeczenie zostało wydane na podstawie innej decyzji lub orzeczenia, które zostały następnie uchylone lub zmienione. Względy celowości, zwłaszcza gwarancja zachowania pewności prawa, przemawiają za wykładnią, żeby uchylona lub zmieniona decyzja albo orzeczenie miały charakter ostateczny lub prawomocny. Nie ma natomiast znaczenia, czy nastąpi to w trybie zwyczajnym, czy też nadzwyczajnym. W praktyce ma zastosowanie tylko, gdy zmienione lub uchylone rozstrzygnięcie w sposób istotny i zarazem bezpośredni rzutowało na treść orzeczenia w sprawie ukarania żołnierza. Dotyczy to w szczególności rodzaju winy oraz ewentualnej kwalifikacji prawnej przewinienia dyscyplinarnego.

Na tle postanowień art. 417 ust. 1 pkt 4 uoO powstaje problem, czy uchylene lub zmiana jakichś decyzji lub orzeczeń uzasadnia wznowienie postępowania. Analizowany tutaj przepis nie precyzuje bliżej obu tych kategorii pojęciowych. Zatem w oparciu o argument *lege non distinguente* wnioskuję, że podstawa ta odnosi się zarówno do rozstrzygnięć organów sądowych, jak i pozasądowych (np. prokuratorskich lub administracyjnych). Nie mam przy tym wątpliwości, iż taki przymiot posiada również orzeczenie dyscyplinarne w sprawie obwinionego innego żołnierza wydane przez wojskowy organ dyscyplinarny.

Piątą z podstaw wznowieniowych wskazanych w art. 417 ust. 1 pkt 5 uoO są sytuacje, gdy prowadzone o ten sam czyn postępowanie karne, karne skarbowe lub w sprawach o wykroczenia zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 kpk albo w art. 5 § 1 pkt 1 lub

2 kpsw. W obu przypadkach w rachubę wchodzić tzw. negatywne przesłanki procesowe, a konkretnie rzecz ujmując, czynu nie popełniono, albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia, lub też czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego, albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa. Dokonanie tego rodzaju ustaleń przez organy procesowe w postępowaniach karnych w bezpośredni sposób rzutuje na trafność orzeczenia dyscyplinarnego o ukaraniu żołnierza. Wojskowy organ dyscyplinarny jest zobowiązany w procedurze wznowieniowej te okoliczności uwzględnić.

Po przedstawieniu podstaw wznowienia wojskowego postępowania dyscyplinarnego w ramach art. 417 ust. 1 uoO analizy wymaga zagadnienie, czy wyliczenie to ma charakter enumeratywny. Tekstualne brzmienie tej normy przemawia za tego rodzaju interpretacją. Innym zagadnieniem wymagającym rozważenia jest kwestia obligatoryjności bądź fakultatywności decyzji o wznowieniu postępowania przez organ dyscyplinarny. Użycie w analizowanym przepisie sformułowania „wznawia się” przemawia za pierwszą ze wskazanych opcji. Regulacja pozostawia w tej materii relatywnie wąski zakres swobodnego uznania wojskowemu organowi dyscyplinarnemu. Ze swej strony z aprobatą odnoszę się do tej regulacji. Uważam bowiem, iż postępowanie należy zawsze wznowić, jeżeli zachodzą ustawowo określone podstawy. Za tego rodzaju wykładnią przemawia w państwie prawa zasada praworządności.

PROCEDURALNE ASPEKTY WZNOWIENIA WOJSKOWEGO POSTĘPOWANIA DYSCYPLINARNEGO

Z analizowanym powyżej zagadnieniem bezpośrednio związany jest problem, czy wznowienie postępowania następuje z urzędu, czy na wniosek. Literalne brzmienie art. 418 ust. 1 uoO *explicite* wskazuje na obie opcje, co należy odnotować z aprobatą. W formule wnioskowej legitymację do wniesienia wniosku posiadają ukarany żołnierz, jego obrońca, a po śmierci ukaranego członkowie rodziny. Na tym tle rodzi się pytanie, czy wyliczenie to ma charakter enumeratywny. W moim przekonaniu na tak sformułowane pytanie należy udzielić twierdzącej odpowiedzi. Przemawia za tym fakt, że art. 418 ust. 2 *in fine* ma charakter szczególny, zatem nie może być rozszerzająco interpretowany. Wskazani członkowie rodziny ukaranego żołnierza mogą skutecznie zainicjować tę procedurę, jednak tylko pod warunkiem posiadania *gravamen*. Może mieć ona za przedmiot zarówno interesów majątkowych związanych z zatrudnieniem w strukturach Sił Zbrojnych RP, jak i dóbr osobistych. W tym drugim przypadku mam na myśli w szczególności ochronę dobrego imienia zmarłego ukaranego, w którym uszczerbek poczyniło niezasadne bądź nielegalne ukaranie orzeczeniem dyscyplinarnym. Zapatrywanie to ma swe aksjologiczne uzasadnienie w uniwersalnej regule prawnej *actio non datur non damnificato* (nieposzkodowanemu nie przysługuje skarga).

Kontynuując analizy dotyczące wznowienia postępowania dyscyplinarnego w sprawach żołnierzy, warto skoncentrować uwagę na zagadnieniach *stricte* proceduralnych. Na mocy ust. 3 art. 418 uoO w sprawach o wznowienie postępowania dyscyplinarnego właściwy jest przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie kończące postępowanie. Natomiast w przypadku likwidacji stanowiska służbowego przełożonego dyscyplinarnego, który wydał orzeczenie kończące postępowanie, właściwy w sprawie wznowienia postępowania dyscyplinarnego jest przełożony dyscyplinarny sprawujący władzę dyscyplinarną obejmującą swoim zakresem zadania realizowane wcześniej przez przełożonego, który wydał orzeczenie kończące postępowanie (art. 418 ust. 4 uoO). Regulacja ta zapewnia strukturalną koherencję postępowania w warunkach transformacji struktur Sił Zbrojnych RP.

Obowiązujące przepisy uoO nie precyzują bliżej przebiegu procedury wznowieniowej. *Ab exemplo* uważam, że w tej materii należy stosować mechanizmy normatywne obowiązujące w postępowaniu rozpoznawczym w pierwszej instancji. W płaszczyźnie funkcjonalnej nie budzi wątpliwości to, że podstawowym celem tej procedury jest weryfikacja podstaw wznowieniowych. Stąd też wojskowe organy dyscyplinarne nie mogą prowadzić czynności proceduralnych w kwestiach innych okoliczności przewinienia, choćby te mogły w swych konsekwencjach rzutować na rozstrzygnięcie sprawy. Pogląd ten ma swe uzasadnienie w argumentacji *exceptiones non sunt excendendae*, ponieważ art. 417 ust. 1 uuO ma charakter normy szczególnej.

Wniosek wznowieniowy powinien każdorazowo podlegać prejudycjalnej weryfikacji przez właściwy organ dyscyplinarny. Wznowienie lub odmowa wznowienia postępowania dyscyplinarnego następuje w drodze postanowienia. Postanowienie doręcza się ukaranemu żołnierzowi lub jego obrońcy, jeżeli taki został ustanowiony, albo osobom z rodziny określonym w art. 418 ust. 2 uoO *in fine*.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego przełożony dyscyplinarny wydaje orzeczenie (art. 419 ust. 2 uoO). W tej materii mogą zapaść dwa zasadnicze rodzaje orzeczeń: teneracyjne oraz kasatoryjno-reformatoryjne. W przypadku tych pierwszych następuje odmowa uchylenia dotychczasowego orzeczenia dyscyplinarnego, a tym samym zostaje ono utrzymane w mocy. W praktyce oznacza to negatywny wynik kontroli podstaw wznowieniowych. Jeśli chodzi o orzeczenia kasatoryjno-reformatoryjne, to w ich ramach następuje uchylenie dotychczasowego orzeczenia i wydanie nowego. Wśród nich mogą zaistnieć zwłaszcza orzeczenia uniewinniające ukaranego żołnierza od niezasadnie nałożonej na niego kary dyscyplinarnej, na przykład z powodu obciążenia go fałszywymi zeznaniami, albo ujawnienia na jego korzyść nowych okoliczności wskazujących, że nie popełnił przewinienia dyscyplinarnego. Również pogwałcenie prawa materialnego (np. naruszenie zasady *nulla poena sine lege scripta*) uzasadnia w moim przekonaniu wydanie orzeczenia uniewinniającego. Możliwe jest też w ramach orzeczeń kasatoryjno-reformatoryjnych rozstrzygnięcie o uchyleniu kary dyscyplinarnej i orzeczeniu innej kary, gdy

w konkretnej sprawie w świetle nowych dowodów dotychczas orzeczona kara jest nadmiernie surowa lub też niewspółmiernie łagodna do popełnionego przewinienia (art. 419 ust. 3 i 4 uoO). Tego rodzaju wykładnia odpowiada istocie zasady trafnej reakcji dyscyplinarnej. Orzeczenie kary dyscyplinarnej surowszej od dotychczasowej jest możliwe tylko wtedy, gdy wznowienie postępowania nastąpiło z urzędu i nie nastąpiło przedawnienie karalności dyscyplinarnej za dany czyn oraz orzeczona dotychczas kara dyscyplinarna jest rażąco niewspółmierna do popełnionego czynu. Mamy tutaj do czynienia ze specyficzną kategorią *reformationis in peius*, chroniącą interesy ukaranego żołnierza. Jeżeli natomiast w następstwie wznowienia postępowania wymierzono karę dyscyplinarną łagodniejszą, ulegają uchyleniu skutki wymierzonej poprzednio kary dyscyplinarnej surowszej, a w razie wymierzenia kary dyscyplinarnej surowszej jej skutki liczy się od dnia wymierzenia tej kary (art. 419 ust. 4 uoO). Ten mechanizm także realizuje zasadę trafnej reakcji dyscyplinarnej.

Z punktu widzenia praktycznego istotnym zagadnieniem jest też problem dopuszczalności wydania w trybie wznowieniowym orzeczenia teneacyjno-reformatoryjnego. Jego istota polega na częściowym utrzymaniu prawomocnego orzeczenia, a częściowo jego zmianie. Analizowane normy uoO nie regulują tej materii. W oparciu o argumentację *a fortiori* w wersji *a maiori ad minus* wyrażam przekonanie, iż *de lege lata* jest dopuszczalne, skoro można uchylić całe orzeczenie, to tym bardziej można uchylić i zmienić jego część. Stanowisko to ma też swoje uzasadnienie w dyrektywie trafnej reakcji dyscyplinarnej, a w szerszym kontekście aksjologicznym w zasadzie sprawiedliwości proceduralnej.

Zgodnie z art. 419 ust 7 uoO od orzeczeń wydanych w trybie wznowienia postępowania przysługuje odwołanie, z wyjątkiem określonym w art. 407 ust. 3 tej ustawy. Przepis ten realizuje konstytucyjną dwuinstancyjność, co warto odnotować z aprobatą.

PODSUMOWANIE

Reasumując rozważania na temat procedury wznowienia postępowania w wojskowym postępowaniu dyscyplinarnym, uprawnione jawi się stwierdzenie, że stanowi ona ważną instytucję kontroli orzecznictwa dyscyplinarnego pod kątem zasadności i legalności. Pozwala ona na realizację zasady trafnej reakcji dyscyplinarnej nawet w sytuacji prawomocności rozstrzygnięcia. W swej istocie realizuje szeroko rozumianą uniwersalną dyrektywę sprawiedliwości. Nie stanowi ona trzeciej instancji, ale jest ukierunkowana na weryfikację zaistniałych w sprawie nowych okoliczności rozmaitej natury. Pozwala ona na respektowanie nie tylko interesów Sił Zbrojnych RP, ale również na ochronę żywotnych interesów obwinionych żołnierzy i/ lub ich rodzin.

Bibliografia

Baran B., *Postępowania dyscyplinarne w sprawach funkcjonariuszy formacji policyjnych. Modele i zasady*, Warszawa 2021.

Cieślak M., *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*, Warszawa 1971.

Karolak S., *Sprawiedliwość. Sens prawa*, Kraków 2000.

Sobieralski K., *Wznowienie postępowania sądowoadministracyjnego*, Kraków 2003.

Stelmach J., *Współczesna filozofia interpretacji prawniczej*, Kraków 1995.

Waltoś S., *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2005.

Wojciechowski P., [w:] J. Woźnicki (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, Warszawa 2019.

Ura E., [w:] K.W. Baran (red.), *Akademickie prawo zatrudnienia. Komentarz*, Warszawa 2019.